

LUND UNIVERSITY

Mindes Ohlmarks rätt?

En akademisk memoar avstämd mot vad protokollen berättar

Tersmeden, Fredrik

Published in:

Lunds universitets doktorspromotion

2026

Document Version:

Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Tersmeden, F. (2026). Mindes Ohlmarks rätt? En akademisk memoar avstämd mot vad protokollen berättar. I *Lunds universitets doktorspromotion: Lunds domkyrka 29 maj 2025* (s. 98-109). Lunds universitet, Akademiintendenturen.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

JUBELDOKTORER OCH PROMOVENDI

Teologiska fakulteten:

MARTO LINDSTRÖM

ERIK PETZELL

GÖSTA ERIKSON

AXEL SVAHNBERG

Filosofiska fakulteten:

N. N. F. LUNDSTRÖM

P. A. MED. C. B. C. J. RINDBERG

SVANTE ERIKSSON

ERIK VESTER

ALF AF FREDRIKSSON

GÖSTA WINGE

ERIK GUSTAFSSON

GÖSTA RINDBERG

ARVID LARSSON

ERIK FREDRIKSSON

GÖSTA AHLSTRÖM

ÅKE OHLMARKS

EMIL ERIK THULLÉ

ERIK RINDBERG

ARVID ERIKSSON

OLAF ROSVALL

YNGVE OHLMARKS

ERIK RINDBERG

ARVID OHLMARKS

ERIK OHLMARKS

ERIK OHLMARKS

ERIK OHLMARKS

ERIK OHLMARKS

ERIK OHLMARKS

Medicinska fakulteten:

PROF. ERIK C. B. JOHANSSON

PER SALQVIST SKOTTEFÄLT

HELGE VELLAF

ERIK SKOTTEFÄLT

GÖSTA ERIKSON

GÖSTA OHLMARKS

ERIK RINDBERG

ERIK LINDBERG

Lunds Dagblad presenterade på promotionsdagens morgon samtliga 1937 års promovendi med bild. Åke Ohlmarks porträtt fanns centralt på sidan (se markering). Bildkälla: Lunds universitetsarkiv.

Mindes Ohlmarks rätt?

– EN AKADEMISK MEMOAR AVSTÄMD MOT VAD PROTOKOLLEN BERÄTTAR

När tidigare studenter på äldre dagar blickar bakåt mot sin studietid tenderar de gärna att se den i ett nostalgiskt skimmer. Den må i praktiken ha präglats av ekonomisk knapphet, usel bostadsstandard, pluggslit och tentamensångest, men i backspegeln ter den sig ändå som en idyll. Som då filosofen Alf Ahlberg mindes sin "lilla vindskupa vid Grönekatan", vilken förvisso inte "uppfyllde [...] nutida anspråk på en anständig bostad", där vedförrådet ofta var "knappt eller obefintligt" och där "rättorna knaprade ute på vinden och gjorde ibland besök i rummet", men där han "trivdes gott" som "ung, lyrisk och romantisk till min läggning".¹ Än längre gick den något äldre litteraturvetaren Fredrik Böök när han om sin studenttid runt sekelskiftet 1900 sade att "vi satt i Paradiset i idyllens tidsålder [...] men vi visste det inte".²

En likartad uppfattning synes en något senare lundastudent, mångfrestaren Åke Ohlmarks (1911–1984), ha haft. I vart fall gav han första delen av sina memoarer – vilka omfattar hans studieår fram till licentiatexamen – titeln *I paradiset* (1965). På bokens allra sista sida låter han dock antyda att detta paradisiska tillstånd skulle visa sig övergående. Inför en utrikes resa skall han ta adjö av en av de akademiska lärarna, men denne vill "inte mer än nått och jämnt" ta Ohlmarks i hand, och ger sin avskedshälsning i form av ett "magsurt, ilsket brummande". Retroaktivt blir "denna

---

1. Alf Ahlberg: "Visdomens och dårskapens stad" i Gerhard Bendz (red): *Under Lundagårdens kronor – Minnen upptecknade av gamla studenter: Tredje samlingen* (Lund 1955), s 195f.

2. Svante Nordin: "Fredrik Böök" i K Bernhardtsson, G Bexell, D Möller & J Stenström (red.): *En lundensisk litteraturhistoria – Lunds universitet som litterärt kraftfält* (Göteborg & Stockholm 2017), s 170.

min sista, iskalla handskakning” ett första varsel inför vad författaren, med en inverterad anspelning på Dantes *Divina commedia*, betecknar som ”min väg från Paradiso genom Purgatorio till Inferno”.³

När nästa del av de ohlmarkska memoarerna utkom år 1980 bar den dock varken titeln *I skärselden* eller *I helvetet* utan *Doktor i Lund*. Titelns sakligt neutrala klang är dock bedräglig, ty en mer vitrioliskt bitter skrift än denna är svår att uppbringa. *Doktor i Lund* är närmast en verbal kaskadräkning över de förmenta oförrätter Ohlmarks ansåg sig ha utsatts för i samband med sin disputation och mot de ”uppenbara terrorister och Attentatorer” under ledning av ”ligachefen” (historieprofessor Lauritz Weibull), som han menade låg bakom dessa.⁴ Vad det hela i botten handlar om är det faktum att Ohlmarks doktorsavhandling i religionshistoria från 1937, *Heimdalls Horn und Odins Auge – Studien zur nordischen und vergleichenden Religionsgeschichte*, fick för lågt betyg för att kunna göra sin författare till docent, och att hans fortsatta akademiska karriär, i vart fall i Sverige, därmed var stäckt.⁵

När man som arkivarie läser *Doktor i Lund* slås man av hur detaljerat Ohlmarks 43 år senare synes minnas varenda replikväxling, min och blick från den där våren 1937 – även från tillfällena då han inte ens själv var närvarande! Och detta samtidigt som han öppet erkänner att ”alla de anteckningar jag då förde, tillika med det av fakultetsnotarien Ragnarsson undertecknade och vidimerade transumtet från sektionssammanträdet med betygssättningen av min avhandling har gått förlorade i april 1945 vid den ryska inmarschen i Greifswald” (vid vars universitet Ohlmarks tillbringat

3. Åke Ohlmarks: *I paradiset – Levnadsminnen I* (Göteborg 1965), s 287.

4. Åke Ohlmarks: *Doktor i Lund – En bok om akademiska intriger* (Vällingby 1980), passim; de direkta citaten från s 1 (opag).

5. Vid tiden var det möjligt att få s k docentbetyg på sin avhandling och därmed direkt kvalificera sig för en docentur. Minst en av de humanister som disputerade vt 1937, Arnold Svensson, blev på detta sätt docent vid samma möte där hans avhandling betygssatts; se Lunds universitetsarkiv (LUA): Filosofiska fakultetens arkiv 1666–1956, vol A 1 A:109 (fakultetens protokoll 1936–1937), protokoll 1937-05-10 (§§ 162–163).

kriget som svensk lektor). Visserligen skriver han även att "[j]ag kunde givetvis resa till Lund och begära fram de offentliga handlingarna, men jag känner Lund och den snabbhet med vilken skvallret alltid löper där och vill helst söka undvika uppståndelse i förväg och därmed följande eventuella åtgärder i och för förebyggande försök till urkraftsättande av de avslöjanden jag kommer med i den här boken". Ohlmarks valde alltså att i stället förlita sig på sitt "synnerligen goda minne", om än med brasklappen att detta "är tyvärr inte längre exakt på enskilda punkter".⁶ Läger man till detta det generella rykte den flyhänte Ohlmarks med tiden fick såsom en författare "av ytterst ojämn kvalitet", vars "sinne för akribi var inte lika väl utvecklat" som hans "stilistiska talang och fantasirika uppslag" och vars "talrika arbeten måste [...] läsas med både försiktighet och kritik när det gäller sakuppgifter" blir man onekligen nyfiken på hur korrekt hans detaljerade skildring av händelserna i Lund faktiskt är.⁷ Så låt oss nu med Ohlmarks memoarbok i ena handen och de originalhandlingar ur Universitetsarkivet som han avstod från att begära ut i den andra gå till botten med hur gott eller inte hans minne faktiskt var!

Ohlmarks disputation hade ägt rum den 11 maj 1937. Den blev en mer än fullsatt maratonaffär på nära sju timmar där det, utöver från de utsedda opponenterna, även förekom flera längre inlägg *ex auditorio*. Häröver fördes nu inget formellt protokoll, men den som även här vill ha ett alternativ till Ohlmarks egen framställning kan finna ett par rätt fylliga skildringar i lokalpressen.⁸ Elva dagar senare, den 22 maj,

---

6. Samtliga dessa tre citat från Ohlmarks 1980, s 128.

7. Omdömena hämtade ur Lars Klebergs och Alva Dahls artikel om Ohlmarks i *Svenskt översättarlexikon* (https://litteraturbanken.se/%C3%B6vers%C3%A4ttarlexikon/artiklar/%C3%85ke_Ohlmarks; läst 2026-05-04) resp Gunnar Jarrings dito i *Svenskt biografiskt lexikon*, bd 28 (Stockholm 1992–94), s 111ff.

8. Ohlmarks 1980, s 110–118; sign "Esge": "Disputation i nära sju timmar" i *Lunds Dagblad* 1937-05-12 resp "Sju timmars disputation i Carolinasalen" i *Sydsvenska Dagbladet* 1937-05-12 (enligt Ohlmarks 1980, s 135, utgjorde den senare "nästan en helsidas referat av den sensationella disputationen"; i praktiken var det på knappt 1,5 av en helsidas 7 spalter). Förf har ej funnit några motsvarande artiklar i *Skånska Dagbladet* eller *Arbetet*.

sammanträdde professorerna inom Filosofiska fakultetens humanistiska sektion för att samfällt sätta betyg på avhandlingen likväl som på författarens försvar av den (detta var alltså långt innan särskilda betygsnämnder fanns). Redan här har Ohlmarks ett klagomål att komma med: betygssammanträdet "hade rätteligen inte fått dröja mer än till tredje dagen efter disputationen".⁹ Någon formell sådan föreskrift finns nu inte i de universitetsstatuter som vid tiden var gällande (1916 års), men kanske fanns en informell praxis?¹⁰ En genomgång av sektionens protokoll från vårterminen 1937 visar dock att man härunder betygssatte totalt nio doktorsavhandlingar, men att detta endast två gånger skedde inom den åberopade tredagarsfristen. I övriga fall sattes betygen efter mellan fyra och åtta dagar – förvisso med Ohlmarks 11-dagars-dröjsmål som en notabel toppnotering. Samtidigt kan man konstatera att såväl det sammanträde där Ohlmarks behandlades som det närmast därpå följande (29 maj) båda verkar ha fungerat som ett slags "uppsamlingsheat" inför den annalkande promotionen den 31 maj, där i båda fallen tre avhandlingar hanterades vid respektive tillfälle.¹¹

Enligt Ohlmarks fanns det en anledning till dröjsmålet: det hade åstadkommit av hans motståndare "så att Einar Löfstedt skulle hinna resa ur landet och jag därmed vara undandragen hans stöd".¹² Det stämmer att Löfstedt – professor i latin – inte var närvarande vid mötet. Någon notering om att han skulle ha varit formellt tjänstledig för utrikes resa finns dock inte i sektionsprotokollen, vilket det i så fall borde ha gjort; detta då en sådan anteckning om en annan av de frånvarande ledamöterna,

---

9. Ohlmarks 1980, s 129.

10. *Universitetsstatuterna av år 1916 med ändringar t o m 1927 jämte sakregister* (Uppsala 1928); föreskrifterna för disputation och betygssättning av avhandlingar återfinns i §§ 115–125 (s 40ff).

11. LUA: Filosofiska fakultetens arkiv 1666–1956, vol A 1 A:109. De berörda fallen återfinns i protokollen från den 23 mars (§ 129), 1 april (§ 131) samt den 10 (§ 162), 22 (§§ 179–181) och 29 maj (§§ 182–184) 1937.

12. Ohlmarks 1980, s 129.

professorn i engelska Eilert Ekwall, finns införd i ett tidigare protokoll under våren.¹³ Pikant nog hör denne Ekwall till dem som Ohlmarks hävdar var närvarande (och ville ge honom ett relativt gott betyg; något han även hävdar skulle ha gällt den likaledes frånvarande historikern Gottfrid Carlsson), vilket förstås får en att vilja granska vad som generellt sägs om närvaron i memoarerna respektive protokollet. Ohlmarks hävdar här att det, till följd av Löfstedts frånvaro och att en av sektionens professorer – en “för kamarillan farlig anhängare till mej [...] professorn i slaviska språk, den store runologen Sigurd Agrell” – nyligen avlidit skall ha varit “allt som allt sjutton professorer som kallades att handlägga frågan om vad betyg jag skulle få”.¹⁴ Exakt vad den siffran bygger på är svårt att veta, men av de tryckta universitetskatalogerna från tiden framgår att humanistiska sektionen våren 1937 hade totalt 22 professorer.¹⁵ Av dessa hade dock två (i sanskrit respektive litteraturhistoria) varit vakanta ända sedan terminens början, och ytterligare en (Agrells i slaviska språk) blev det alltså under vårens lopp, varför det faktiska antalet professorer i maj uppgick till 19. Drar man från detta den frånvarande Löfstedt borde summan alltså ha blivit 18, inte 17. Detta dock förutsatt att alla varit på plats – vilket de inte var. Faktum är att endast 12 av sektionens professorer deltog i sammanträdet den 22 maj; därtill hade man dock adjungerat en teolog (med rösträtt), religionshistorikern Efraim Briem, vilken tillika kan sägas ha varit handledare för avhandlingen (även om begreppet då inte fanns på samma sätt som i dag; Ohlmarks omnämner honom som “min huvudlärare”). Det totala antalet närvarande röstberättigade uppgick därför till 13.

Kommer vi så till centralfrågan – själva betygssättningen – hamnar vi i en märklig situation. Detta inte bara för att Ohlmarks historia förutsätter röster delvis avlagda

13. LUA: Filosofiska fakultetens arkiv 1666–1956, vol A 1 A:109; protokoll 1937-04-13 (§ 147).

14. Ohlmarks 1980, s 129.

15. *Lunds Kungl. universitets katalog – Vårterminen 1937* (Lund 1937), s 18–23.

av personer som bevisligen inte var där, utan även för att han erkänner att "[e]xakt hur beräkningen gick till i Lund vet jag inte" – bara för att sedan direkt beskriva ett intrikat poängberäkningssystem med två olika faktorer (betyg på avhandlingen respektive på försvaret) på en skala mellan 1 och 3, vilka sedan kan omräknas till ett sammantaget betyg på mellan minus 3 (helt underkänd) och plus 5 poäng (högsta betyg på både avhandling och försvar). Detta, menar Ohlmarks, var hur "poängberäkningen" gick till "vid andra lärosäten", varvid han främst synes ha syftat på Greifswald.¹⁶ Några sifferbetyg förekommer nu inte i vare sig det berörda protokollet eller i universitetsstatuterna, vars betygsgrader i stället uttrycktes i klartext: berömlig, med utmärkt beröm godkänd, med beröm godkänd, icke utan beröm godkänd, godkänd samt icke godkänd.¹⁷ Antalet betygssteg möjliggör ju dock en översättning där "berömlig" skulle motsvara 3 och "godkänd" 1 (samt "icke godkänd" 0) på Ohlmarks skala. Så hur stämmer då detta med vad denne berättar om mötet?

Ohlmarks börjar med att redogöra för två av sina anhängare, dels den nämnde Briem, dels professorn i nordiska språk, Emil Olsson:¹⁸

Huvudläraren professor Efraim Briem föreslog med utförlig motivering 2½ betyg på avhandlingen och 2½ betyg på försvaret, Emil Olson anslöt sig till samma förslag, även han med utförlig motivering.

Att Briem och Olsson var de första att ta till orda på mötet är helt korrekt, likaså att de båda har bilagt längre, i huvudsak välvilliga, röstmotiveringar till protokollet. Att båda däremot genomgående skulle ha föreslagit det näst högsta betyget (med

16. Ohlmarks 1980, s 131.

17. *Universitetsstatuterna av år 1916...*, s 42.

18. Då den följande redogörelsen genomgående bygger dels på Ohlmarks 1980, s 131–134, dels på sektionsprotokollet av den 22 maj 1937 (§ 179) har jag av utrymmesskäl avstått från att sätta ut detaljerade källhänvisningar vid varje enskilt citat och referat.

utmärkt beröm godkänd) stämmer däremot inte. Detta betyg föreslogs endast för försvaret; för själva författandet föreslog de blott "med beröm godkänd", alltså motsvarande 2 – inte 2,5 – översatt till Ohlmarks skala. Vidare skulle professorn i arkeologi Otto Rydbeck ha ansett att "avhandlingen var bra och åsatte den betyget 2–2 ½ ". Här stämmer sifferuppgifterna med protokollet, men Ohlmarks underlåter att nämna att Rydbeck lämnade sitt betyg på själva avhandlingen "med ganska stor tvekan". Bland övriga som skulle ha förhållit sig någorlunda positiva nämner Ohlmarks professorn i tyska Erik Rooth (felstavad Roth) samt ditona i engelska, Eilert Ekwall, respektive i historia, Gottfrid Carlsson. Här har Ohlmarks "för sej" att alla dessa skulle ha röstat 2 (med beröm godkänd) på såväl författande som försvar. I själva verket röstade Rooth i bägge fallen endast "icke utan beröm godkänd" (alltså 1,5) och Ekwall och Carlsson var som nämnts inte ens där.

I minst ett fall erkänner Ohlmarks att han är uttalat osäker kring en av de röstande. Det gäller universitetets dåvarande rektor Martin P:son Nilsson, professor i klassisk fornkunskap. Det var denne som några år tidigare givit Ohlmarks den "iskalla handskakning" som i hans första memoarvolym aviserat slutet på paradiset, och i uppföljaren beskriver Ohlmarks honom som "en elak själ". Dock en sådan som hade "förståelse" då han "vädrade [...] elakhet hos andra", och eftersom avhandlingen kritiserat en del tidigare forskare som P:son Nilsson också ogillade kunde Ohlmarks tänka sig att denne möjligen "röstade ett och ett halvt" på författandet, även om han lutade mot att det nog bara varit en etta. Faktum är att Nilsson faktiskt avgav det högre betyget och att man därtill, i det annars huvudsakligen kritiska yttrande han bilagt till protokollet (där avhandlingen sägs rymma "vårdslöshet och felaktigheter"), kan finna erkännandet att "understundom övar förf. en sund kritik på föregångare". Stämmer gör det även att Emil Olssons kollega som professor i nordiska språk, Erik Noreen (som Ohlmarks tidigare ägnat ett helt kapitel under rubriken

”Förrädaren Erik Noreen”¹⁹) valde att avge samma betyg som P:son Nilsson på avhandlingen, vilket dock även här alltså var snäppet högre än vad Ohlmarks egentligen ville tro. Till detta kan läggas att Noreen gav ett ”med utmärkt beröm godkänd” (2,5) för försvaret där Ohlmarks hävdade sig ha fått 1,5 eller på sin höjd 2.

En punkt där Ohlmarks – naturligt nog – minns helt rätt är den redan nämnde historikern Weibulls omdöme: denne yrkade som ende närvarande på betyget ”ej godkänd” för författandet. Han har också rätt i en sådan detalj som att Weibull i sitt långa och kritiska (enligt Ohlmarks ”arroganta”) inlägg gav avhandlingen erkännandet att vara skriven med ”journalistisk verve” (något som Weibull enligt Ohlmarks för övrigt skall ha uttalat ”schårnalesteska”). Däremot har Ohlmarks fel när han hävdar att Weibull inte skulle ha avgivit något betyg alls för försvaret; där slöt han sig tvärtom till den dryga tredjedel av de närvarande som gav ett ”icke utan beröm godkänd” (1,5).

En annan av sina fiender som Ohlmarks ägnar åtskilliga rader åt är filosofi-professorn Einar Tegen. Enligt memoarerna skall denne ha anlagt ”en moralisk och gudsnådelig ton” och förklarat att Ohlmarks ”skulle lära mej [] att bli ödmjuk, tuga med vad jag uppfattade som sanningen, tjuta med ulvarna och göra bot för frispråkighet i det förgångna”. Om Tegen verkligen sade något sådant har detta dock endast passerat rent muntligt. Hans skriftliga inlägga handlar däremot mer om att ”var man än slår ner i boken, så finner man onöjaktigheter, felaktiga uppgifter, oriktiga och vilseledande tolkningar, översättningar eller återgivanden av källorna” med resultatet att ”man ej utan särskild granskning kan lita på någonting i avhandlingen”. Däremot stämmer det att Tegen röstade för ett slätt ”godkänd” (därtill med tvekan) för författandet men inte att han skulle ha satt samma låga betyg på försvaret: här förordade Tegen ”icke utan beröm godkänd”. På motsvarande sätt har

---

19. Ohlmarks 1980, s 83.

Ohlmarks endast delvis rätt när han hävdar att dekanus, grekisten Albert Wifstrand, rakt av anslöt sig till Tegens förslag; även han lade nämligen en högre röst för försvaret än vad Ohlmarks uppgjer.

Därmed har vi gått igenom samtliga de professorer som faktiskt namnges i memoarerna. Om de övriga närvarande – vilka enligt Ohlmarks uppgift bort vara sex (eller åtta om man räknar bort Ekwall och Carlsson) till antalet men i praktiken endast var fyra²⁰ – skriver han bara att "[r]esten av de vördade fäderna röstade 1½ på avhandlingen och 2 på försvaret". I praktiken var dessa röster mer spridda än så, särskilt rörande försvaret.

Efter denna genomgång summerar Ohlmarks de redovisade poängen – exakt hur är något oklart då han ju även själv uppgivit osäkerhet i några fall – och redovisar summan enligt följande:

Det blev i varje fall 9 poäng slätstrukna utan vare sej plus eller minus, två tredubbla poängvota från Briems och Emil Olsons sida plus ett dubbelt från Rydbecks, så ett minus från Tegen och tre minus från Weibull samt tre 2-2:or som tillsammans gav 4 plus. Alltså 17 minus 4 = 13 eller 1½-2. [- -] En enda poäng till och jag hade fått docentkompetens. Lauritz Weibull visste vad han gjorde när han med sitt underkänt hade dragit ner slutbetyget med tre minus. Om han hade föreslagit ett med tvekan på både avhandling och försvar, hade jag rakat ner bara två minus – och fått slutbetyget 2-2.

Artikelförfattaren är inte matematiker nog till att avgöra om Ohlmarks uträkning är i sig korrekt. Det faktum att den bygger på såväl en felaktig uppfattning om det totala antalet närvarande röstande, som att den i flera fall har fel avseende de faktiskt

---

20. Dessa var Ragnar Josephson (konsthistoria), Fredrik Lagerroth (statsvetenskap), Axel Moberg (österländska språk) och Alf Nyman (teoretisk filosofi).

avgivna rösterna och att den dessutom omfattar två uppsättningar vota från personer som inte ens var där, torde dock borga för att resultatet under alla omständigheter bör ses som mindre tillförlitligt.

Intressant nog återger Ohlmarks i anslutning till sin summering även ett direkt citat ur det protokollsutdrag han själv skall ha erhållit några dagar efter mötet:

Filosofiska fakultetens humanistiska sektion hade alltså åsatt avhandlingen betyget ett och ett halvt för dissertationen själv och två för dess försvarande. Lund som ovan den 24 maj 1937. In fidem Malte Ragnarsson.

Här kan man tycka att det är imponerande att Ohlmarks förmår citera ordagrant ur en handling han tidigare medgivit att han blivit av med 35 år tidigare, men vid en förnyad titt i originalprotokollet sjunker beundran ånyo. Detta dels för att betygen häri än en gång är angivna inte med siffror utan i klartext ("För författandet: Icke utan beröm godkänd. För försvaret: Med beröm godkänd"), dels för att fakultetens notarie vid tiden inte alls var den av Ohlmarks (två gånger om) namngivne Malte Ragnarsson utan en amanuens Gunnar Redstam.²¹

Som helhet är det förstås mycket som på ett övergripande plan är korrekt i Ohlmarks beskrivning. Briem, Olsson och Rydbeck var otvetydigt hans främsta försvarare liksom Weibull och Tegen hans största kritiker. Om sedan de senares kritik bottnade mer i aversion mot Ohlmarks som person än i faktisk vetenskaplig övertygelse låter sig förstås inte utläsas ur protokollet. Vad man däremot kan utläsa är att det trots allt är dumt att låta bli att gå till källorna om man vill driva en tes där allt i slutändan hänger på en enstaka poäng upp eller ner, och att Ohlmarks genom

---

21. *Lunds Kungl. universitets katalog – Vårterminen 1937* (Lund 1937), s 18. Ohlmarks 1980 anger Ragnarsson som notarie på såväl s 128 som 134. Ragnarsson var verkligen en tid fakultetens notarie, dock först 1940-1948. Han blev sedermera universitetets räntmästare; se Wilhelm Norlind & Maurits Persson: *Lunds universitets matrikel 1959-60* (Lund 1962), s 609).

sitt förhållningssätt i *Doktor i Lund* därmed dessvärre än en gång själv givit näring åt de anklagelser för mindre utvecklade "sinne för akribi" som redan mycket av kritiken mot hans avhandling handlat om.

Åke Ohlmarks blev alltså aldrig docent, vare sig i Lund eller annorstädes. Doktor blev han dock: bara en dryg vecka efter sektionens sammanträde var han en av totalt 33 promovendi (4 teologer, 7 medicinare och 22 filosofer varav 12 humanister och 10 naturvetare) vid en högtidlighet i universitetsaulan.²² Promotor var i Ohlmarks fall Assar Hadding, vilken såsom professor i geologi tillhörde fakultetens matematisk-naturvetenskapliga sektion och således inte alls varit involverad i betygssättningen av hans lärdomsprov. Kanske spelade detta ändå mindre roll för Ohlmarks, för vilken "den urgamla promotionsritualen tycktes [...] innebära ett rent hån".²³

Likväl har detta inte hindrat honom åt att ägna ett fylligt kapitel i *Doktor i Lund* åt att utförligt skildra promotionsdagen med alla dess ceremoniella detaljer. Det är en läsvärd ögonblicksbild – bara man bortser från petitesser som att Ohlmarks förlägger det hela till fel datum, helt kastar om färgerna på de olika fakulteternas marskalksband, och felaktigt hävdar att även Juridiska fakulteten medverkade...²⁴

Fredrik Tersmeden

Fil dr h c, arkivarie vid Universitetsarkivet

---

22. *Inbjudningar till doktorspromotionerna i Lunds universitets aula måndagen den 31 maj 1937* (Lund 1937).

23. Ohlmarks 1980, s 141.

24. Ohlmarks 1980, s 137 resp 139.